Niebezpieczne zwierzęta Morza Czerwonego

Alicja Barczyk

Wstęp

- Oglądanie raf koralowych w Morzu Czerwonym jest całkowicie bezpieczne.
- Potencjalne zagrożenia wiążą się z ewentualnym kontaktem z niektórymi gatunkami ryb i korali. Warto je poznać aby świadomie i bezpiecznie obserwować podwodny świat podczas nurkowań np. w Egipcie

Ryby skorpenowate (*Scorpaenidae*)

- Mają masywne ciało uzbrojone w kolce.
- Promienie płetwy grzbietowej są połączone z gruczołami jadowymi zlokalizowanymi u podstawy promieni.
- W chwili zagrożenia ryba ustawia pionowo płetwę grzbietową.
- Ryby te doskonale się maskują. Żyją w piaszczystym lub mulistym dnie, wśród skał lub raf. Pokarm stanowią drobne skorupiaki, małe ryby lub mięczaki.
- Upodobniają się do skał i rafy, dlatego bardzo ważne jest, żeby przypadkowo nie dotykać rafy - możemy nie rozróżnić ryby od skały np. ryba krokodyl(fot 1)

Red Sea walkman (*Inimicus filamentosus*)

- Bardzo ciekawym przedstawicielem tej rodziny jest Red Sea Walkman -, który spaceruje po piaszczystym dnie używając trzech promieni przednich płetw.
- Jako ostrzeżenie otwiera płetwy grzbietowe przypominające barwą skrzydła motyla.
- Pomimo swojej urody i wdzięku jest też rybą potencjalnie jadowitą. Zalecana pierwsza pomoc.
- W przypadku kontaktu: zanurzenie miejsca kontaktu (kończyna) w wodzie o temperaturze 60-70 stopni Celsjusza, podanie leków przeciwbólowych, kontakt z lekarzem. Urazy są bardzo bolesne, niektóre mogą zakończyć się śmiercią. (fotografia 2)

Ryba krokodyl

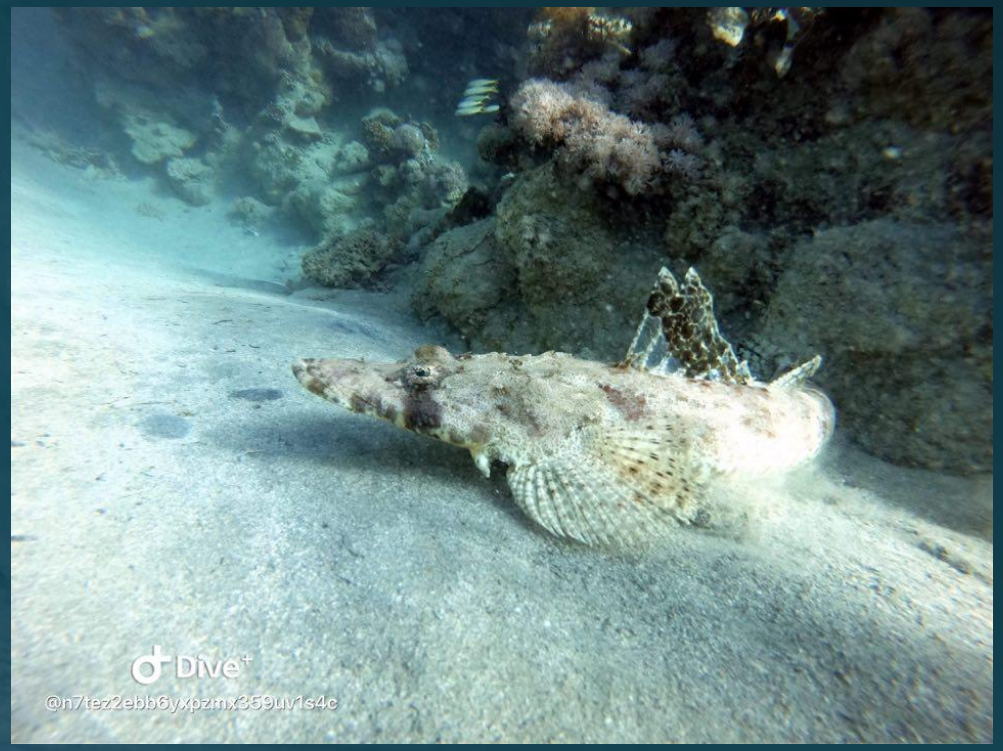

Red Sea Walkman

Skrzydlice

- Należą do ryb skorpenowatych aczkolwiek ich wyglądy i tryb życie różnią się od typowych przedstawicieli tej grupy.
- Do wspólnych cech należą gruczoły jadowe umiejscowione pod promieniami płetwy grzbietowej.
- W ciągu dnia można je zaobserwować, jak siedzą pod nawisami skał i korali.
- Na swoje ofiary polują nocą. Ich ofiarami są niewielkie rybki. Skrzydlice to myśliwi bardzo często mieszkający na wrakach, gdzie jest dostatek narybku.
- Jako pierwsza pomoc zalecane jest zanurzenie zranionej kończyny w gorącej wodzie, celem denaturacji toksyny. Urazy są bardzo bolesne. (fot 1,2– ognica pstra)

Płaszczka ogończa nakrapiana

Skrzydlica ognista

Płaszczki

- Ogólna nazwa ryb chrzęstnoszkieletowych. Systematyka płaszczek nie jest jednoznaczna.
- Ciało jest grzbietobrzusznie spłaszczone. Zęby tępe, przystosowane do miażdżenia pokarmu, w przeciwieństwie do rekinów, które mają zęby ostre przystosowane do cięcia.
- Niektóre z płaszczek potrafią wytwarzać impulsy elektryczne - drętwy.
- Wiele gatunków ma ogon zakończony kolcem jadowym, często z haczykami – ogończe
- Fot. ogończa nakrapiana (*Taeniura lymma*)

Mureny (*Anguilliformes*)

- To jedna z najliczniejszych rodzin wśród węgorzowatych(Anguilliformes)
- Mają piękne, wijące się niczym serpentyna ciało, które jest bocznie ścieśnione, wydłużone i pozbawione łusek, często intensywnie ubarwione.
- Charakterystyczny jest brak płetw brzusznych, a u osobników dorosłych brak też płetw piersiowych - występują jedynie u larw w zredukowanej formie.
- Mały otwór skrzelowy możemy zaobserwować z boku głowy, a płetwa grzbietowa rozpoczyna się na wysokości szczelin skrzelowych i łączy się w ciągły fałd z płetwą ogonową, a ta z odbytową.
- Otwór gębowy jest duży i wyposażony w liczne, mocne, hakowate zęby.
- Mureny mają świetnie rozwinięty zmysł węchu.
- Skóra niektórych gatunków posiada związki toksyczne.
- Mureny polują na mniejsze ryby, polują gównie w nocy, w ciągu dnia można je spotkać w zagłębieniach raf i ścian.

Murena

Dive+
@w3t2p9jrdttfm40zo217lry2g

Dive+
@w3t2p9jrdttfm40zo217lry2g

Dive+
@n7tez2ebb6yxpzmx359uv1s4c

Rekiny

- Rekiny - ogólna nazwa grupy gatunków, rodzajów, a nawet rodzin drapieżnych ryb chrzęstnoszkieletowych z podgromady spodoustych – w taksonomii są nieścisłości
- Podobnie jak płaszczki należą do ryb chrząstnoszkieletowych - podgromada spodouste.
- Zazwyczaj rekiny można spotkać wokół raf na otwartym morzu.
- Wśród nich spotkamy zarówno drapieżniki jak i ryby planktonożerne (na przykład rekin wielorybi).
- Potencjalnie niebezpieczne dla ludzi mogą być żarłacz biały i żarłacz tygrysi. Mniejsze rekiny są zwykle nieśmiałe i unikają towarzystwa ludzi. Ataki na ludzi są sporadyczne i najczęściej dotyczą osób przebywających na powierzchni a nie nurkujących z akwalungiem.

Dive+
@n7tez2ebb6yxpzmx359uv1s4c

Dive+
@w3t2p9jrdttfm40zo217lry2g

Dive+
@w3t2p9jrdttfm40zo217lry2g

Rekin wielorybi

Rogatnice (Balistidae)

- rodzina morskich ryb rozdymkokształtnych (Tetraodontiformes)
- To jedne z najbardziej agresywnych ryb w Morzu Czerwonym, szczególnie w sierpniu, kiedy się rozmnażają.
- Rogatnice budują gniazda w piasku i pilnują obszaru w kształcie stożka rozszerzającego się ku po wierzchni wody, dlatego też, jeśli znajdziemy się w pobliżu ich gniazda, należy omijać je nisko, przy dnie a nie próbować opływać powyżej.
- Jeśli, przypadkowo, wpłynie się na terytorium rogatnicy należy odpływając ochraniać się płetwami. Przypadki pogryzienia płetw przez rogatnice należą do relatywnie częstych.
- Rogatnica zielonkawa (Titan triggerfish) często uznawana jest za jedną z najbardziej agresywnych ryb Morza Czerwonego - dorasta do 75 cm długości.

Rogatnica

Jeżowiec

Jeżowce (Echinoidea)

- Zranienia, powstałe na skutek kontaktu z jeżowcem, zdarzają się najczęściej podczas wchodzenia i wychodzenia z wody.
- Jeżowce żyją między kamieniami spomiędzy których wystają ich kolce.
- Najczęstsze urazy to wbicie się kolca w gołą stopę. Jest to dość bolesne. Poza tym kolce jeżowca są miękkie i łamiąc się pozostają wbite w skórę - samodzielne ich wyciągnięcie jest nieomal niemożliwe. Po około 3 dniach ból ustaje.
- Jako pierwszą pomoc zaleca się zanurzenie rany w gorącej wodzie i/lub oczyszczenie octem. Można podać środki przeciwbólowe i ostrożnie usunąć wystające kolce. W przypadku ewentualnej infekcji zalecana jest konsultacja z lekarzem
- . Jako ochrona przed urazami powodowanymi przez jeżowce zalecane jest wchodzenie do wody w obuwiu z twardą podeszwą.

Stożki

- Największe niebezpieczeństwo dla człowieka stanowią stożki (*Conidae*)
- Są to ślimaki mieszkające w ładnych, wzorzystych o kształcie stożka muszlach.
- Najczęściej są zakopane płytko w piasku i jedyną częścią ich ciała, która wystaje to syfon, który ryby mogą pomylić z pokarmem.
- Stożki polują wystrzeliwując strzałkę jadową, przez którą wstrzykują ofierze neurotoksynę zwaną konotoksyną. Toksyna jest bardzo silna i może zabić człowieka w ciągu kilku-kilkudziesięciu minut. Poszkodowani nie odczuwają silnego bólu, gdyż jad zawiera substancję znieczulającą. Do roku 2004 zarejestrowano 30 wypadków śmiertelnych spowodowanych przez stożki
- Z tego powodu nie należy nigdy zbierać, nie podnosić żadnych muszli w Morzu Czerwonym.

Stożek

Koral Ognisty

- Inne zagrożenie stwarzają parzące korale - szczególnie koral ognisty - może powodować bolesne oparzenia, a gojenie się ran, przez niego spowodowanych, trwa wiele dni.
- Aby uniknąć poparzenia należy zachować dystans pływając czy nurkując w pobliżu koralowców.
- Nie należy snorkować nad płytkimi rafami ani zbierać "pamiątek" w postaci koralowców, nawet tych oderwanych gdyż nadal mogą nas oparzyć.
- Pierwsza pomoc polega na obmyciu oparzonego miejsca słoną wodą (nie należy używać słodkiej wody) i łagodnym kwasem (5% kwas octowy, kwas z cytryny)oraz zabezpieczenie rany czystym opatrunkiem i podanie środków przeciwbólowych.

Koral ognisty

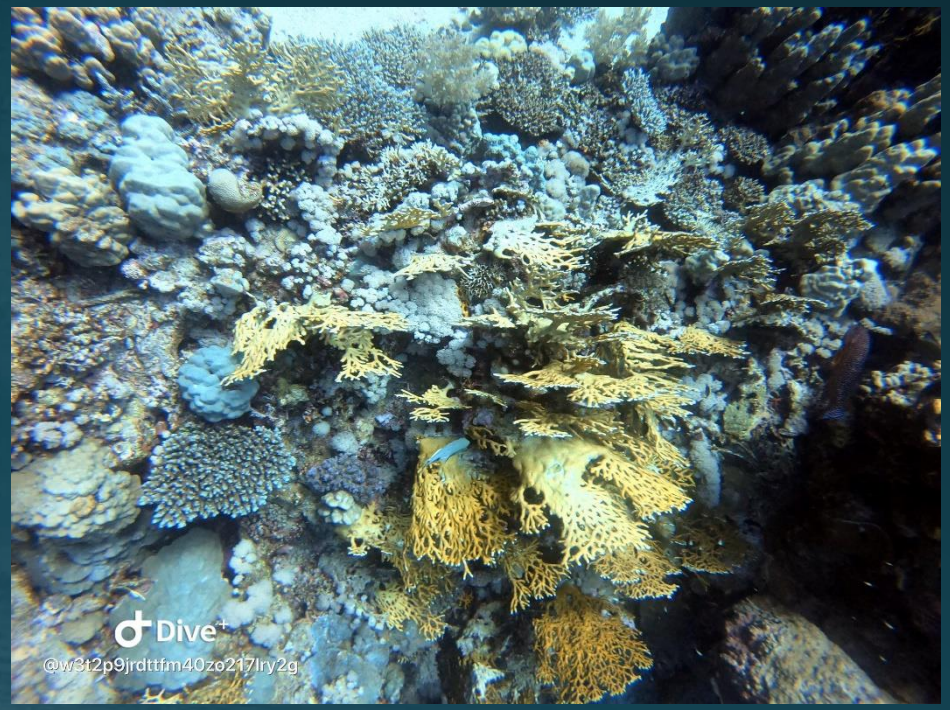

Rozdymka tygrysia

Inne niebezpieczne ryby – rozdymkowate (Tetraodontidae)

- Ryby z tej rodziny wystraszone lub zaatakowane potrafią zwiększyć rozmiary ciała poprzez napompowanie wodą lub powietrzem.
- Ciało rozdymek zwiera silnie trującą tetrodotoksynę.

Dziękuje za uwagę

Slajd 18,15 zdjęcia z internetu, reszta autorstwa własnego
Alicja Barczyk